

E-Money และบทบาทของระบบคุ้มครองเงินฝาก

Policy Options for Deposit Insurers

โดย ฝ่ายวางแผนและวิจัย สถาบันคุ้มครองเงินฝาก

เข้าใจพื้นฐาน

นิยามและกลไกของ
e-money

ระบุความเสี่ยง

ความเสี่ยงของ
e-money และ EMI

เรียนรู้แนวทาง

4 ทางเลือกเชิง
นโยบายของ IADI

วิเคราะห์บทบาท

บทบาทของ สคฝ.
ในการคุ้มครอง

ประยุกต์ใช้

นัยสำคัญต่อ
ประเทศไทย

e-Money คืออะไร?

ข้อควรระวัง: ไม่ใช่เงินฝาก (ไม่มีดอกเบี้ย) และไม่ใช่ Crypto (มูลค่าไม่ผันผวน)

⚙️ กลไกการทำงาน: EMI และ Float

ผู้ใช้งาน (User)

เงินสด

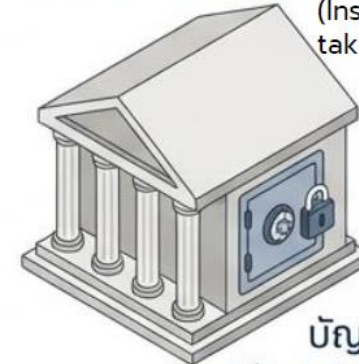
EMI (App)
(E-Money Issuer)

Float
(เงินรับล่วงหน้า)

ธนาคาร (IDTI)

(Insured Deposit-taking Institution)

บัญชี
Float Account

ความเสี่ยงทางอ้อม

EMI: ผู้ออกเงินอิเล็กทรอนิกส์ (ให้บริการ App)

Float: เงินสดจริงที่ลูกค้านำมาฝาก รอการชำระดุล

IDTI: ธนาคารพาณิชย์ที่เก็บรักษาเงิน Float

⚠ ความเสี่ยงสำคัญของ e-Money

Liquidity Risk

EMI ขาดสภาพคล่อง
ลูกค้าแลกคืนเงินไม่ได้ทันที

Credit Risk

ธนาคารที่เก็บ Float ล้ม
หรือสินทรัพย์ที่ลงทุนด้อยค่า

Operational Risk

ระบบล่ม, ภัยไซเบอร์,
หรือการฉ้อโกงภายใน

Safeguarding Risk

การแยกบัญชี (Segregation)
ล้มเหลว หรือติดตามเงินคืนล่าช้า

“แม้มีกฎกำกับดูแล (Prudential Regulations) แต่ยังมี Residual Risk ที่อาจกระทบผู้ใช้งาน”

💣 Scenario ความล้มเหลว: ใครล้ม? และกระทบอย่างไร?

4 แนวทางเชิงนโยบายของ IADI

1. Default Approach (Basic)

คุ้มครองบัญชี Float เหมือนผู้ฝาก 1 ราย

2. Pass-through Approach (Indirect)

คุ้มครองทะลุถึงผู้ใช้รายย่อย (เมื่อธนาคารล้ม)

3. Direct Approach (Direct)

รับ EMI เป็นสมาชิกกองทุน (คุ้มครองเมื่อ EMI ล้ม)

4. Combined Approach (Mix)

ใช้ร่วมกันเพื่อความคุ้มครองสูงสุด

1. Default Approach (แนวทางพื้นฐาน)

Concept: DI คุ้มครองบัญชี Float ในฐานะ
'1 บัญชีเงินฝาก' ของ EMI ที่เปิดไว้กับธนาคาร

Coverage: ได้รับวงเงินคุ้มครองสูงสุดตามกฎหมาย
ต่อ 1 EMI เท่านั้น (ไม่ได้คุ้มครองแยกรายคน)

Analysis:

✓ **ข้อดี:** ง่าย, ไม่ต้องแก้กฎหมาย, ไม่ซับซ้อน

✗ **ข้อจำกัด:** วงเงินไม่พอสำหรับเงินลูกค้าทุกคน,
เสี่ยงต่อการลาม (Contagion)

(DI : Deposit Insurers = หน่วยงานคุ้มครองเงินฝาก)

2. Pass-through Approach (แนวทางส่งผ่าน)

Concept:

หากธนาคาร (IDTI) ล้ม DI จะคุ้มครอง ส่งผ่านไปถึงผู้ใช้ e-money แต่ละคน

Key Requirements:

1. **Data:** EMI ต้องมีข้อมูลรายชื่อและยอดเงินที่เป็นปัจจุบัน (Real-time)
2. **Segregation:** บัญชีต้องแยกชัดเจน

Analysis:

- ✓ **ข้อดี:** ผู้ใช้ได้รับความคุ้มครองเต็มสิทธิ (รายบุคคล)
- ✗ **ข้อจำกัด:** ภาระงานตรวจสอบข้อมูลหนักมาก, ต้องมีระบบ KYC ที่เข้มข้น

3. Direct Approach (แนวทางทางตรง)

Concept:

ดึง EMI เข้ามาเป็น **สมาชิก** ของระบบคุ้มครองเงินฝากโดยตรง

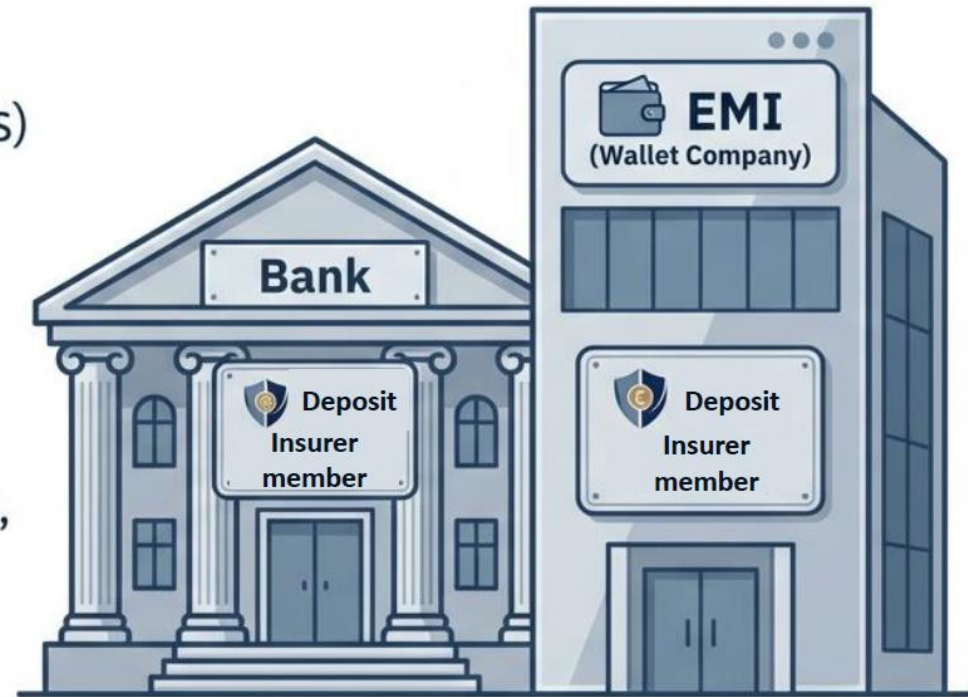
Scope:

คุ้มครองกรณี **EMI ล้มละลาย** (ทุจริต / เลิกกิจการ)

Analysis:

- ✓ **ข้อดี:** คุ้มครองครอบคลุมที่สุด, ลด Moral Hazard ของ EMI
- ✗ **ข้อจำกัด:** ต้นทุนสูง (EMI ต้องจ่ายเงินนำส่ง),
ซ้ำซ้อนกับการกำกับดูแลเดิม

Rarely used globally
(5% according to IADI Survey)

4. Combined Approach (แนวทางผสมผสาน)

Concept:

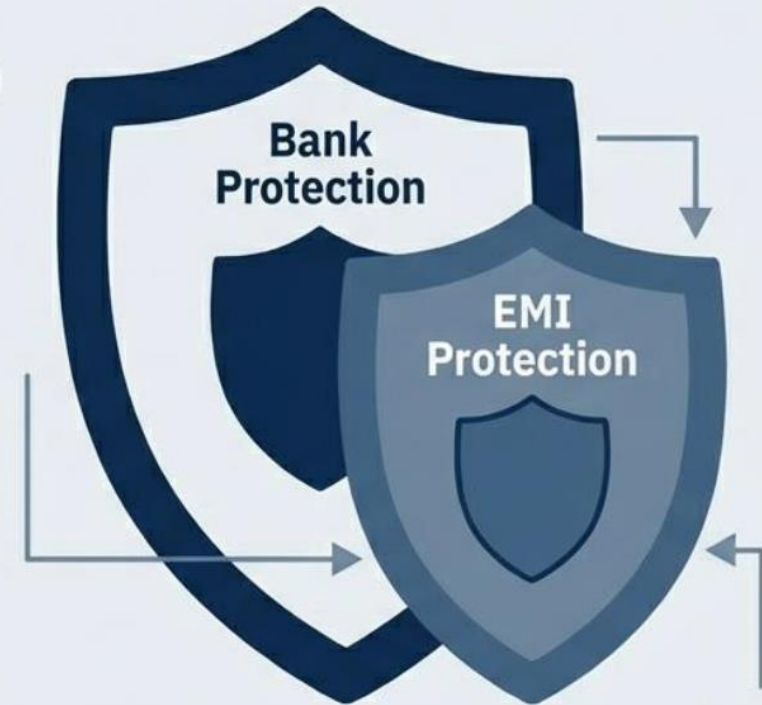
ใช้ Direct Approach ร่วมกับ Default หรือ Pass-through

Scope:

คุ้มครองทั้ง 2 ขา: **ธนาคารล้ม** และ **EMI ล้ม**

Analysis:

- ✓ **ข้อดี:** ปิดช่องโหว่ความเสี่ยงได้ครบถ้วน, สร้างความเชื่อมั่นสูงสุด
- ✗ **ข้อจำกัด:** ชับซ้อนที่สุด, อาจเกิดการจ่ายเงินสมทบซ้ำซ้อน (Double Contribution)

หมายเหตุ: เหมาะสำหรับประเทศที่ e-money มีขนาดใหญ่ระดับ Systemic Importance

เปรียบเทียบ 4 แนวทาง (Summary Matrix)

	Default	Pass-through	Direct	Combined
สมาชิกกองทุน (Who is member?)	Bank	Bank	EMI	Both
เหตุการณ์ที่คุ้มครอง (Trigger)	Bank Fail	Bank Fail	EMI Fail	Both
ระดับความคุ้มครอง (Coverage)	● ต่ำ (Low)	● สูง (High - IDTI risk)	● สูง (High - EMI risk)	● สูงสุด (Max)
ความซับซ้อน	● ต่ำ	● ปานกลาง/สูง	● สูง	● สูงมาก

IDTI : Insured Deposit-taking Institution = สถาบันการเงินที่รับฝากเงิน
EMI : E-Money Issuer = ผู้ออก E-Money

บริการของ e-Money ในประเทศไทย

สถานการณ์ปัจจุบัน:

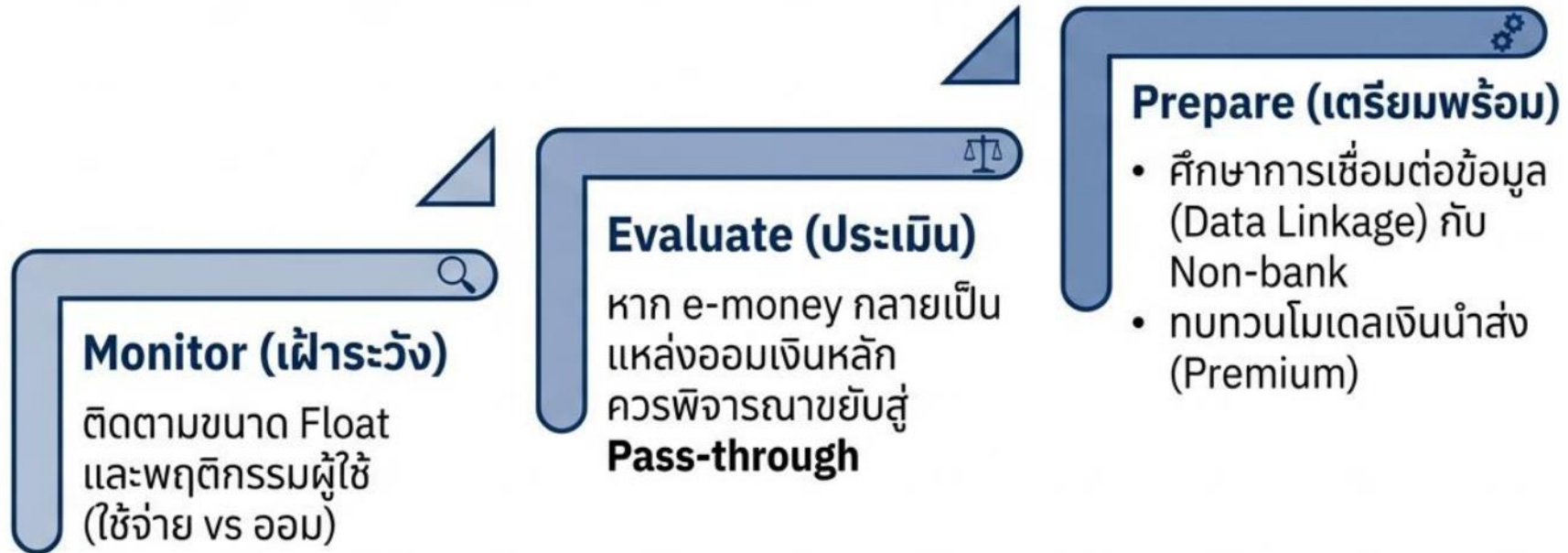
- **การเติบโต:** สูงมาก (Wallet, App ธนาคาร)
- **กฎหมาย:** พ.ร.บ. ระบบการชำระเงิน (กำกับโดย ธปท.) เน้น Segregation
- **โครงสร้าง:** Float ส่วนใหญ่ฝากไว้ที่ ธนาคารพาณิชย์

สถานะความคุ้มครอง:

- **ใกล้เคียง Default Approach:** คุ้มครองบัญชี Float ในฐานะผู้ฝาก 1 ราย
- **ความเสี่ยง:** เริ่มมีความเสี่ยงเชิงระบบ (Systemic Risk) หากผู้คนใช้แทนเงินฝากมากขึ้น

บทบาทและทิศทางการสำหรับ สคฝ.

Policy Question:
เราควรคุ้มครอง e-money เท่ากับเงินฝากหรือไม่?

? ประเด็นชวนคิด (Discussion Questions)

1. Systemic Risk

หาก EMI รายใหญ่ล้มนี้
จะกระทบความเชื่อมั่น
ต่อระบบสถาบัน
การเงินหรือไม่?

2. Operational Readiness

สคฝ. มีความพร้อมด้าน
ระบบข้อมูลเพียงพอ
หรือไม่ หากต้องใช้
Pass-through?

3. Fairness

การเก็บเงินสมทบ
(Premium) จาก
Non-bank EMI
ควรเป็นอัตราเดียวกับ
ธนาคารหรือไม่?